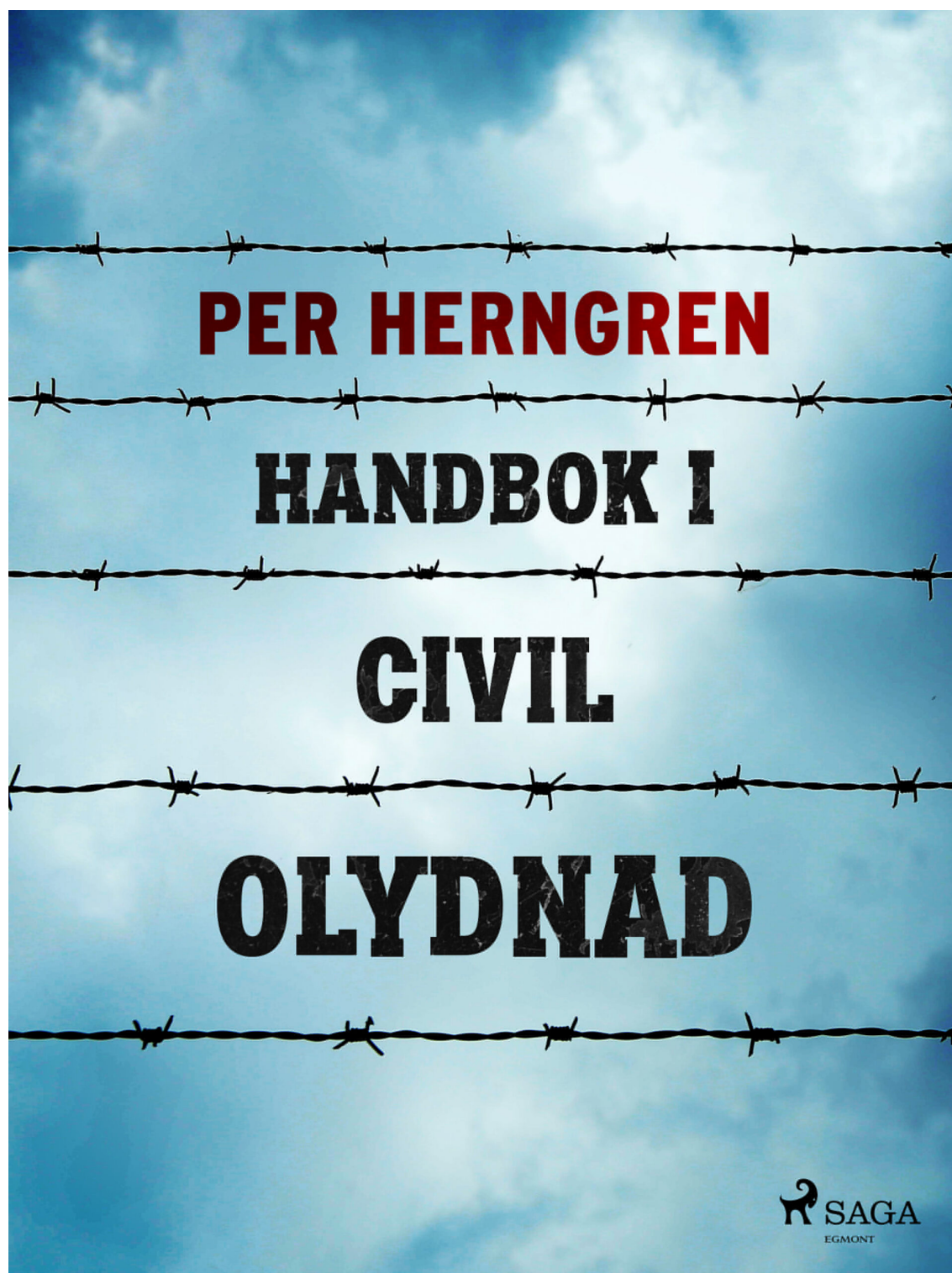

Handbok i civil olydnad - ny ebokutgåva 2021

Per Herngren, *Handbok i civil olydnad*, ebok, Saga Egmont förlag, 2021, ISBN 9788726987492.

Finns på:

[Bibliotek](#)

[Bokbeat](#)

[Nextory](#)

[Storytel](#)

[Adlibris](#)

[Bokus](#)

Förlaget [Saga Egmont](#)

Civil olydnad – en dialog är en uppdaterad version av *Handbok i civil olydnad*, och hela boken är publicerad [här på webb-sajten](#). Innehållsförteckning nedan.

Innehållsförteckning med länkar till kapitlen

- [1 En handbok föds – begynnelsen](#)
- [2 kronologin](#)
- [3 MOTSTÅNDETS VÄG: OM CIVIL OLYDNAD](#)
- [4 Thoreau och civil olydnad](#)
- [5 Vad är civil olydnad?](#)
- [6 Direkt aktion](#)
- [7 Etikens väg](#)
- [8 Etikens trappa](#)
- [9 Vägens etik](#)
- [10 Förutsättning för demokrati](#)
- [11 Ickevåld](#)
- [12 Varför ickevåld?](#)
- [13 MOTSTÅNDETS GEMENSKAP: OM FÖRBEREDELSE](#)
- [14 Konflikt och samarbete](#)
- [15 Lydnad och rädsla](#)
- [16 Vängrupp](#)
- [17 Vängrupper eller ledarstyrda aktioner](#)
- [18 Uppgifter i en vängrupp](#)
- [19 Fredsbevarare](#)
- [20 Hur förbereds en aktion?](#)
- [21 Problem under förberedelserna](#)
- [22 Söka information](#)
- [23 Säkerhet och infiltration](#)
- [24 MOTSTÅNDETS UTTRYCK: OM AKTIONSFORMER](#)
- [25 Handling](#)
- [26 Stödja flyktingar som gömmer sig](#)
- [27 Fristadsgruppens ansvar](#)
- [28 Erfarenheter och misstag](#)
- [29 Plogbillsaktion](#)
- [30 Avrustning](#)
- [31 Blockad](#)
- [32 Ockupation](#)
- [33 Aktionsläger blir samhällen](#)

- [34 Samvetsvägran](#)
- [35 Värnpliktsvägran](#)
- [36 Är det sabotage att ha träskor på sig?](#)
- [37 Ekotage](#)
- [38 MOTSTÅNDETS RÖST: OM AKTIONEN](#)
- [39 Vem vänder sig aktionen till?](#)
- [40 Motståndsrörelse](#)
- [41 Massiv olydnad](#)
- [42 Effektivitet eller samtal om sanning](#)
- [43 Riktlinjer för civil olydnad](#)
- [44 Arrestering](#)
- [45 Förhör](#)
- [46 Fängelsesolidaritet](#)
- [47 Kommunikation](#)
- [48 Symbol](#)
- [49 Motståndets symbolik](#)
- [50 Symbolikens motsägelse](#)
- [51 Maximal symbolik](#)
- [52 Media](#)
- [53 Kontakt med massmedia](#)
- [54 Pressutskick](#)
- [55 Intervjuer och soffprogram](#)
- [56 MOTSTÅNDETS DIALOG: OM RÄTTEGÅNG](#)
- [57 Att mötas](#)
- [58 Rättegångens delar](#)
- [59 MOTSTÅNDETS KRAFT: OM STRAFF](#)
- [60 Övervinna rädslan](#)
- [61 Straffets möjligheter](#)
- [62 Aktioner kring straffet](#)
- [63 Överleva fångenskapen](#)
- [64 MOTSTÅNDETS FÖRUTSÄTTNING: OM DEMOKRATI](#)
- [65 Utveckla demokratin](#)
- [66 Verktyg för demokrati](#)
- [67 Underlättare](#)
- [68 Konsensus](#)
- [69 Konsensus som metod](#)
- [70 Strukturlöshetens tyranni](#)

- [71 Organisation](#)
- [72 Antigrupp](#)
- [73 Makt i rörelsen](#)
- [74 Makttekniker](#)
- [75 Maktspråk](#)
- [76 Konflikt eller förtryck](#)
- [77 Mobbning](#)
- [78 Mobbningens tre faser](#)
- [79 Medling eller upprättelse](#)
- [80 Ritueella mord på ledare](#)
- [81 Vad är då alternativet till ritueella mord?](#)
- [82 Stoppa mobbning](#)
- [83 Innanför och utanför](#)
- [84 Ableism eller funkism](#)
- [85 Homofobi](#)
- [86 Elitism](#)
- [87 MOTSTÅNDETS TRÄNING: OM UTBILDNING](#)
- [88 Träningens historia](#)
- [89 Utbildning i ickevåld](#)
- [90 Förbereda en kurs](#)
- [91 Konfliktspel](#)
- [92 Dilemmaspel](#)
- [93 Mot pedagogiken](#)
- [94 Sammansvetsa](#)
- [95 Frammana känslor](#)
- [96 Bekräfta lärarens teori](#)
- [97 Paternalistisk pedagogik](#)
- [98 Antipedagogik](#)
- [99 MOTSTÅNDETS FRAMTID: OM MÖJLIGHETER](#)
- [100 Tre vägar mot en ickevåldslig revolution](#)
- [101 En olydig utopi](#)
- [102 Tack för hjälpen](#)
- [103 Fotnoter](#)
- [104 Innehåll med sidnummer i den tryckta boken](#)

Texter om lag och rätt

Lydnad tillsätter lag

Befrielse trappar upp olydnaden - Gandhi

Icke våld förstår makt som lydnad och samarbete. Civil olydnad och samarbetsvägran blir i så fall avgörande politiska verktyg för att bryta makt. Och ifall olydnaden smittar av sig så trängs den gamla makten (lydnaden) undan. Ett nytt samarbete ersätter det gamla samarbetet.

Neutralisera civil olydnad

Stat och lag kan neutralisera motstånd genom att ignorera det. Det kan vara genom att ge låga straff eller inget straff alls. Lydnaden (makten) skapar sig på så sätt en viss elasticitet mot motstånd.

Ett annat sätt att neutralisera motstånd är att införliva det. Lite lagom olydnad kan införlivas i lydnaden. Lagom-olydnad för då flera funktioner för att stabilisera lydnaden (makten):

1. Olydnad som införlivas legitimerar ordningen. "Se hur demokratiska och lyhörda våra styrande är!"
2. Olydnad gör lydnaden mer flexibel. Olydnaden justerar regler, ordning och styrning så de inte blir rigida och maktlösa.

Det finns extremt kontrollerande makt, som centralstyrda datorsystem som vid olydnad ger felmeddelande och stoppar fortsatt aktivitet. Men vanligtvis tolererar lydnaden när vi överskrider gränser lite lagom mycket. Det stör inte lydnaden. Olydnad kan till och med stärka lydnaden.

Lydnaden behöver lite olydnad för att fungera. Bokstavlig lydnad skulle sabotera ordningen. Denna form av fullständig-lydnad-motstånd kallas svejkism. Begreppet kommer från Jaroslav Hašeks bok om soldaten Svejek. Svejek är så lydig att militärens krigande hindras. Bokstavlig lydnad till befälens order saboterar krig.

Hur ickevåld bryter lydnaden (makten)

När den civila olydnaden ignorerades trappade Gandhi upp olydnaden. I augusti 1920 under kampanjen för samarbetsvägran med det brittiska kolonialväldet och ännu mer i civil olydnadskampanjen sommaren 1930 lyfte Mohandas Gandhi fram hur vi behöver vi trappa upp när stat och lag ignorerar oss.

[Upptrappningen](#) handlade alltid om att öka ickevåldet, aldrig om att bli mindre ickevåldslig. En motståndgrupp behöver trappa upp ickevåld till kännbara fängelsestraff för att olydnaden ska kunna bryta lydnaden. Det är flera skäl till det:

För det första är det inte böter som avskräcker oss från att ta över företag, proppa igen giftiga avloppsrör eller avrusta vapen, utan just kännbara konsekvenser.

Mohandas Gandhi bar ofta med sig Henry David Thoreaus häfte om civil olydnad från 1849. Det är i det häftet Thoreau uppfinner civil olydnad som en kamp mot lydnaden snarare än mot regeringar. Enligt Thoreau och Gandhi är straffet avgörande för att hindra oss från att bryta lydnaden. Straffet producerar kanske inte så mycket makt men det avskräcker oss från befrielse. Rädslan för straff hindrar oss att leva befrielse.

Det är straffet som lydnaden använder för att måla upp befrielse som otänkbart. Det görs till en självklarhet att straffet hindrar oss från att leva befrielse.

Genom att trappa upp civil olydnad till "avskräckande fängelsestraff" bryts den rädsla och oro som skyddar makten från olydnad. Istället för att straffet skyddar lydnaden förvandlas straffet till utmanande befrielse och moralisk kraft. Det som nyss tycktes omöjligt är uppenbart möjligt. "Om det är möjligt för dem är det kanske möjligt för oss andra också." "Hmm, om de vågar göra det rätta trots fängelsestraff kanske vi också vågar?"

För det andra behöver befrielse se till att få rättegångar för att pröva olika värden mot varandra. En befrielsegrupp som inte konfronteras och tvingas argumentera kring rätt eller fel blir gärna självgod och sektaristisk, precis som regeringar och företag som inte möter motstånd blir självgod och

sektaristiska.

I rättegången agerar civil olydnad jämlikt med regeringar och företag. En ickevåldsgrupp försöker så gott den kan argumentera för ett värde och pröva det mot andra värden. Åklagarens argument tvingar ickevåldet att finna bättre argument. Domare och åklagare lär motståndsgruppen att göra bättre motstånd. Motståndarens rättssystem görs till en del av befrielsen.

Icke-våldet blir genom rättegången dessutom en inomparlamentarisk handling. Åklagaren representerar regeringen. Och domaren representerar lagen. En civil olydnadsgrupp sitter alltså i en rättslig förhandling med regeringen och med lagen. Så civil olydnad är en av de få möjligheter som finns att agera inom det parlamentariska systemet (om man nu inte råkar vara riksdagspolitiker).

Icke-våld går in bland våld och förtryck

Skillnaden mellan alternativrörelsens alternativ och Gandhis ickevåld är att det konstruktiva programmet byggs mitt i våld och förtryck. Det handlar alltså inte om att bygga lyckliga öar vid sidan av våldet.

Det engelska ordet *displace* betyder både tränga undan och ersätta. Icke-våld skapar och bygger mitt i våldet. På ett avgränsat område tränger ickevåldet undan våldet och ersätter det med konstruktivt samhällsbygge. Målet blir medlet. Utifrån ickevåld som ingripande kritiserar Gandhi den pacifism som bara vägrar delta i våld. Befrielse behöver gripa in i våld och förtryck. Gandhi bygger en befrielse som samtidigt är konstruktivt samhällsbygge och motstånd mot härskande.

Per Herngren

17 februari 2018, version 0.1.1

Upptrappning av ickevåld - bilaga

När den civila olydnaden ignorerades trappade Gandhi och hans medarbetare ofta upp olydnaden. Upptrappningen handlade om att öka ickevåldet, inte om att bli mindre ickevåldslig. Ifall våldet ökade bland andra befrielsegrupper parallellt med ickevåldskampen så avbröt Gandhi vanligtvis den civila olydnaden. När det fanns risk för våld kunde ickevåldet fokusera motståndet mer mot det våldsamma motståndet än mot kolonialmakten. Det våldsamma

motståndet samt lydnaden till kolonialismen hindrade befrielsen, de koloniala härskarna var inte mäktiga i sig själv.

Platt ontologi och jämlik metod - bilaga 2

Ifall organisationer inte befinner sig på olika nivåer, ifall inte mikro existerar i en sfär under makro, så analyseras stater, företag, organisationer och motståndsgupper på samma nivå. Det är först då det går att utforska det myller av aktiviteter som febrilt producerar jämlikhet och ojämlikhet, makt och motstånd, samarbete och ickesamarbete.

Referens

Per Herngren, Otto von Busch, *Mode och motstånd*, Korpen, 2016.

Per Herngren, "[Trappa upp sårbarheten - inte provokationen](#)", 2016.

Mohandas Gandhi, *Collected works of Mahatma Gandhi*, 1999.

Jaroslav Hašek, *Den tappre soldaten Svejks äventyr under världskriget*, Modernista, 2018 (original 1923).

Henry David Thoreau, *Resistance to Civil Government*, titeln ändrades senare till [Civil Disobedience](#), 1849.

Per Herngrens sakframställan vid plogbillsrättegång

Ulla Røder och Per Herngren ställdes inför rätta i 1 april 2009 för att med

[hammare avrustat en radarkupol](#) och delar av testanläggning på Saab Microwave i Mölndal. Att avrusta vapen med hammare kallas plogbillsaktion. Rättegången i Mölndals tingsrätt blev en dialog där åklagaren och plogbillsgruppen utbytte funderingar kring om det är en plikt eller ett brott att avrusta vapen.

Pers sakframställan

- Vad är det för organisation du tillhör?

Vår grupp kallar oss 'Saab Microwave Blivande² Plogbill'. Och vi ser oss som en del av det hundratal plogbillsaktioner som utförts sedan 1980. Plogbillarna hamrar med hammare på kärnvapen, stridsflygplan, helikoptrar, JAS plan, granatgevär och ubåtar. Vi har nu avrustat mer spängkraft än vad som har använts i alla krig i världen från stenåldern fram till detta senaste Irakkrig.

Plogbill kommer från judendomens, kristendomens och islams profet Mika (4:3-4) som säger åt oss att smida svärd till plogbillar. Att inte bli negativ och [protestera](#) utan börja bygga de lösningar vi uppfattar kan rädda människor och ge mat och husrum till alla. Förändring är inte att säga emot utan en positiv smitta av bra handlingar och verksamheter. Det är genom att skapa kedjor av repeteringar som samhällen skapas.

Under plogbillsaktionen samarbetade vi med ett forskarseminari kring Deleuzes filosofi. Deleuze betonar blivandet och skapandet istället för att bli negativ och protestera.

- Vad vill ni uppnå?

Syftet är att rädda några människoliv och sätta igång en positiv smitta där fler avrustar vapen. Ulla Röder från Danmark och jag hamrade på en krigsradarkupol 26 juni 2008, samt på själva testanläggningen med smideshammare 24 juni 2008. Vi kallar detta för plogbillsaktioner, att smida svärd till plogbillar.

Vi ville dessutom försöka hjälpa till att bryta den närmast totalitära lydnaden hos solidaritetsgrupper och andra folkrörelser.

- Hur förberedde ni er inför aktionen?

Vi övade oss i att agera ickevåldsligt i olika situationer. Vi tog på oss ansvaret att vår plogbillsaktion skulle gå lugnt tillväga utan rädsla och hot. Icke våld är ingen insikt eller åsikt utan något som sitter i kroppen efter långvarig träning. Därför måste vi hela tiden träna oss på motstånd och ickevåld.

Vi samtalade dessutom tillsammans med Deleuze forskarseminarie i Göteborg om den franske forskarens filosofi kring blivande. Inspirerad av Spinoza och Nietzsche har Deleuze byggt upp en blivande filosofi. Vi är i ett ständigt skapande och blivande. Vi är blivande demokrati och rättvisa. Eller så är vi blivande underordning och kontroll. Vi kan inte hävda att det är makthavare som sköter rättvisan eller demokratin. Vi måste bli blivande rätt och blivande rättvisa när domstolar, storföretag och regeringar deltar i mord och krig.

- Varför har ni valt de metoder ni gjort?

Om man räknar till antalet mördar regeringar och företag fler människor och begår större brott än de organisationer vi vanligtvis kallar kriminella eller terrorister. Lydnad mot kriminella organisationer, såväl knarkmaffia eller SAAB Microwave, blir i sig delaktighet i mördandet. Istället måste vi lyda rätten och rättvisan. När då domstolar skyddar brott och mord måste vi ingripa för att skipa rättvis.

Lyssna på plogbillsrättegång mot Saab Microwave Blivande Plogbill

Lyssna på [plogbillsrättegången med Ulla Røder och Per Herngren på Billradion](#), en radiostation som drivs av plogbillsgrupper. Plogbillsgruppen med Ulla och Per kallar sig [Saab Microwave Blivande² Plogbill](#)

1 april 2009 ställdes Ulla Røder och Per Herngren inför tingsrätten för att med var sin smideshammare ha avrustat en krigsradarkupol. Detta skedde torsdagen 26 juni 2008. Att avrusta vapen med hammare kallas för plogbillsaktion, från profeten Mika "De skall smida sina svärd till plogbillar".

Två dagar innan, den 24 juni, hade de dessutom börjat avrusta Microwaves test-anläggning för krigsradar i Mölndal. Plogbillsgruppen som kallar sig [Saab Microwave Blivande² Plogbill](#) planterade dessutom fikon inne på krigsfabriken.

Intressanta domskäl för plogbillsaktioner

Så här argumenterar tingsrättsdomare Petra Lundin i domslutet för Ulla Røder och Per Herngren efter att de utfört två plogbillsaktioner 24 och 26 juni 2008:

"Med hjälp av pinnar konstruerade de en stege i stängslet och använde sedan stegen för att klättra över detsamma. Väl inne på området hamrade de med varsin smideshammare ... en radarkupol ... De planterade också fikonträd." De åtalade hävdar att "aktionen var fredlig, proportionerlig och försvarbar. Bolaget tillverkar utrustning avsedd för militärt bruk, vilken använts i bl.a. kriget mot Irak. Irakkriget är kriminellt enligt internationell lag. Bolaget är således delaktigt i massmord och verksamheten är olaglig. Såsom samhällsmedborgare ser de det som sin plikt att upprätthålla lag och att ingripa när människor riskerar att skadas eller dödas." "Denna fara har varit reell eftersom Irakkriget skördat ungefär en miljon civil irakiska offer. De har genom sitt agerande försökt upprätthålla lagen för att förhindra irakiska offer i Irakkriget."

Under rubriken Tingsrättens bedömning fortsätter domare Petra Lundin: "Tingsrätten ifrågasätter inte ... att de agerat på ett sätt som de uppfattar varit det enda moraliskt godtagbara."

Men hon avvisar att avrustningen skulle vara rättsligt försvarlig: "Inte heller har det inom *detta område* förelegat någon fara för liv, hälsa, egendom eller

annat viktigt intresse" (min kursivering).

Jag kommenterar domskälen i ett pressmeddelande: "Domen är intressant. Den innebär att jag inte har vare sig rätt eller plikt att ingripa mot exempelvis en terroristorganisations laboratorium eller en kriminell vapenleverans till maffian ifall vapnen ska döda sina offer på *annan plats*."

Utdrag från pressmeddelande 2009-04-07

Dagsböter för hamrande på krigsradarkupol

Idag fick Ulla Røder och Per Herngren domen 40 dagsböter av Mölndals Tingsrätt för olaga intrång (4 kap 6 § 2 st brottsbalken, mål nr B 2761-08). Rättegången hölls 1 april 2009. 24 och 26 juni 2008 hade de två åtalade som är medlemmar i plogbillsrörelsen gått in på Saab Microwave i Mölndal och hamrat med smideshammare på krigsradarkupol samt delar av testanläggningen.

Kontakt

Dömda Ulla Røder och Per Herngren: 070-88 77 211.

Tingsrättsdomare Petra Lundin, Mölndals Tingsrätt: 031-739 41 00

Rättegången för plogbillsaktionen

[Lyssna på hela rättegången](#) (mp3).

[Per Herngrens sakframställan](#) under rättegången:

[Pressmeddelande efter plogbillsaktionen](#) 26 juni, med personlig info.

Högupplösta [bilder från plogbillsaktionen](#).

Tårtfest för ohörsamhet i Göteborgs Tingsrätt

Jag skriver detta i Tingsrätten i Göteborg. Här är det *Tårtkalas för ohörsamheten*. Tio lagstiftare står åtalade för att de beslutat att ge tjugofyra irakier fristad i Göteborg och Europa. Vi är ett trettiotal som stöder dessa åtalade lagstiftare genom att queera tingsrätten till tårtfest. Tingsrätten blir till ett firande av ohörsamheten. Tingsrätten sjunger ohörsamhetens lov.

När de tio lagstiftarna implementerade sin lag om fristad och en värld utan gränser vid Migrationsverkets förvar i Kålleröd protesterade polisen och grep dem. Idag, torsdag den 21 februari 2013, fortsätter protesterna mot "rätten till fristad". Proteströrelsens representant, åklagaren, åtalar de tio lagstiftarna för "ohörsamhet mot ordningsmakten". "Ordningsmakten" i bestämd form! Ha! Det är en elegant maktteknik för att disskvalificera andra ordningsmakter, andra lagstiftare. Undrar om domaren går på det?

Per Herngren

2013 02 21, version 0.2

Begrepp

Migrationsverket: en organisation som mer eller mindre hörsammar organisationen Sveriges riksdag och även organisationen Sveriges regering. Migrationsverket försöker genomföra nationalstats-apartheid vars funktion är att fattiga och ickevita inteska kunna röra sig mellan olika områden vilka definieras genom vad som kallas gränser.

Göteborgs Tingsrätt: en organisation som ägnar sig åt att implementera och stifta lagar. En förebild för oss andra!

Domslut: Varje domslut är både skapande av lag och implementerande av en repeterande lag som föregår domslutet. Domaren översätter och använder lagen i ständigt nya situationer, lagen blir därmed dynamisk. Domslut är alltid både hörsamhet och ohörsamhet.

Sverige: en organisation som har sitt säte i Stockholm. Denna organisation

hävdar att de ockuperar och kontrollerar ett landområde. Tja, försök med det!

Lagstiftare: Nietzsche menar att alla är lagstiftare. Ingen organisation skulle kunna fortleva utan att bli lagstiftare. Civil olydnad är alltid ett stiftande av lagar, vilka sedan kan spridas till fler organisationer. Stiftande av lag kan också hamna i konflikt med andra organisationers lagstiftning, som fallet i Göteborgs Tingsrätt.

Lag: Regler som skapar och återskapar rätt. Rätt försöker fastställa hur vi ska kunna leva ihop och med vår värld. Rätt kräver ansvar av oss. Och det är en rätt som vi kan kräva ansvar av. Denna rätt för en dialog med rättvisa. Rättvisan kan aldrig fastställas. Rättvisa kan dock ändra rätten, ändra rättens praxis. Varje lag är ohörsamhet mot annan lag, mot annan rätt, annars skulle lagen aldrig behöva stiftas.